

ПРО ЛЮДСТВО ЯК СОЦІАЛЬНО- ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН З ПОЗИЦІЙ СУБ'ЄКТНО-ВЧИНКОВОГО ПІДХОДУ

Анотація. Здійснено спробу соціально-психологічного визначення та суб'єктно-вчинкової інтерпретації категорії людства. Проаналізовано суперечності у розумінні відповідного феномену. З огляду на положення синергетики, пропонується розглядати людство одночасно як систему і як хаотичне утворення, що не виключають, а доповнюють одне одне. Обґрунтовується думка про те, що головною умовою становлення людства як складної суб'єктно-вчинкової системи, здатної до самоорганізації та саморозвитку, є поступове його перетворення у соціально-психологічну спільність Ми. Звертається увага на необхідність фундаментального соціально-психологічного дослідження феномена людства, що поєднує і знімає в собі сутнісні, ціннісні і смислові характеристики індивідуального та суспільного способів людського життя.

Ключові слова: людина, людство, ноосфера, суб'єктне, вчинкове, соціальна психологія, синергетика, суб'єктно-вчинковий підхід.

Проблема, на розв'язання якої було спрямовано дослідження за означеною темою, полягає в тому, що феномен людства більшою мірою привертав і нині привертає увагу соціальних філософів, соціологів, істориків, демографів і меншою мірою соціальних психологів. Однак людство є тією категорією, яка поєднує і знімає в собі широке поле уявлень про соціально-психологічну природу і відповідні прояви людського способу буття – індивідуального і суспільного. Тому, не визначившись у питанні про природу цілого, навряд чи

можна зрозуміти природу того, що його складає. Другий проблемний момент пов'язаний із суперечностями у визначенні сутності цього феномена, із його антропологізацією чи соціологізацією, визнанням людства самостійним суб'єктом чи лише об'єктом в руках стихійних сил, не здатним до самостійного спільного вчинку. Відтак метою нашого дослідження передбачалося з позицій суб'єктно-вчинкового підходу здійснити сутнісну конкретизацію уявлень про соціально-психологічну природу людства.

Як виявилось, з приводу питання про природу людства існували і нині існують різні і навіть протилежні думки. Так, свого часу О.І. Герцен зауважував, що слово «людство», на його погляд, є "препротивне", оскільки не виражає нічого певного, а до невиразності усіх інших понять підбавляє якогось напівбога. Американський філософ Ст. Чейз у книзі «Тиранія слів» стверджував, що людства немає як самостійної сутності: «Спробуй покликати: Гей, Людство, сюди! І жоден Адам не відгукнеться на ваш заклик ». Знаменитий культуролог О. Шпенглер у книзі «Занепад Європи» писав, що "людство" – пусте слово і що його треба виключити з кола проблем історичних форм. У тому ж дусі розмірковував відомий англійський історик А. Тойнбі. У його викладі – людства як такого не існує, а є деякі незалежні культурно-історичні системи (локальні цивілізації), що виникають, стають, розвиваються і гинуть на зразок біологічних організмів [1, с с. 259-260.]. К. Поппер у праці "Відкрите суспільство та його вороги" відкидає існування в історії будь-яких закономірностей і взагалі будь-якої єдиної історії людства. Існує, мовляв, лише безліч історій, пов'язаних з різними аспектами людського життя, і серед них – історія політичної влади. Але історія політичної влади – не світова історія. Вона лише одна з безлічі історій, які існують у

світі [2]. Зрозуміло, що при такому підході ні про яку суб'єктність людства, ні про яку його вчинкову активність не може бути й мови.

Узагальнення інших, більш сучасних визначень людства дозволяє сформувати уявлення про нього як сукупність індивідів, що належать до біологічного виду людини розумної (*Homo sapiens*) і включає в себе всіх тих, хто живе нині, жили в минулому і будуть жити в майбутньому. Однак видається неправомірним обмежуватися у визначенні цього складного феномену уявленнями про нього лише як про "сукупність" і лише "індивідів", зводити його до демографічного уявлення про народонаселення планети Земля тощо.

Певною мірою враховує ці зауваження соціологічна дефініція людства як найбільш загальної форми соціальної спільності, як сукупності усіх великих, середніх і малих соціальних груп та об'єднань. Але тут "за дужками" опиняється окрема людина.

Тому доречними видаються спроби запровадження цілісного, інтегративного підходу до визначення сутності цього унікального феномена.

Так, висловлюється думка що людство складає своєрідну, цілісну, відносно автономну частину біосфери. Як біосоціальне утворення (людський рід), воно характеризується єдністю сутності, походження та способу існування. Людство постає як соціально історична і соціокультурна спільність, як єдина («всесвітня») цивілізація, що постійно еволюціонує. Нарешті, людство виступає як єдина сила, що перетворює природу, тобто як планетарний, космічний суб'єкт [3]. Суттєвою відмінністю людської популяції вважається те, що окремі індивіди як "кванти людства" встановлюють складні і різноманітні типи зв'язків зі світом і одне з одним. Саме це дозволяє говорити про людство як про "цілісну транспортно-

інформаційну систему" [4]. Зазначається, що розвиток системи Інтернет, мобільного зв'язку, ЗМІ, транспортних засобів призвело до можливості вільного і спонтанного обміну і поширення інформації по всій планеті. І цей процес набуває чим далі, тим більш глобального характеру [5].

До речі, на користь розуміння людства як певної цілісності служить вже той факт, що слово "людство" поєднує в своїй однині безмежну множину суших людського світу – окремих людських створінь, людських спільнот і продуктів їх активності – історії, культури, політики, економіки, права, моралі тощо. Крім того, це слово позначає не тільки і навіть не стільки арифметичну сукупність індивідів, скільки можливість їх реальної і потенціальної, безпосередньої та опосередкованої взаємодії, зокрема і насамперед задля обміну досвідом індивідуального та суспільного життя, закономірним наслідком чого є формування, розвиток і поширення загальнолюдського досвіду. Особливе значення останнього полягає в тому, що він несе в собі сутнісні критерії та алгоритми автентичного людського буття, зміст яких постійно оновлюється. У цьому розумінні людство постає як сукупний суб'єкт – автор, виробник, носій загальнолюдського досвіду, маючи за співавтора та співвиконавця кожену людську істоту як живу єдність одиничного, особливого і всезагального, а також усіх їх водночас. Як зазначав Ф. Енгельс, "історія не б'ється ні в яких битвах", відтак, соціально-історична і соціально-психологічна цілісність людства є продуктом діяльності конкретних людей.

Інтегруючим фактором для людства виступають притаманні всім людям фізичні, фізіологічні властивості і такі психологічні ознаки, як мовлення, мислення, почуття, уява, свідомість, розумність тощо. Саме тому

виникла ідея доповнити поняття біосфери поняттям ноосфери – «сфери розуму», «мислячої» оболонки, яку формує свідомість і діяльність людини (Е. Леруа).

Уявленню про ноосферу, як відомо, передували наукові розробки В. І. Вернадського, на думку якого, людство в ході свого розвитку перетворюється в нову потужну «геологічну силу», своєю думкою і працею перетворюючи лик планети. Відповідно, в цілях свого збереження воно повинне буде взяти на себе відповідальність за розвиток біосфери, що перетворюється в ноосферу, а це зажадає від нього певної соціальної організації і нової, екологічної та одночасно гуманістичної етики [6]. Іншими словами, утворення ноосфери та її розвиток вимагатимуть від людства цілеспрямованого оволодіння роллю сукупного (колективного) суб'єкта, відповідального за наслідки своєї діяльності (чи бездіяльності) і здатного до вчинкового способу взаємодії зі світом в його земному і космічному вимірах.

Проте, становлення людства як складної цілісної відкритої системи, здатної до самоорганізації та саморозвитку є довготривалим, суперечливим процесом, підпорядкованим законам як лінійної, так і нелінійної логіки. На жаль, нинішня ситуація на планеті не справляє враження благополучної, а людство не асоціюється з образом того суб'єкта, який опікується актуальними для мешканців Землі екологічними проблемами, проблемами перенаселення, бідності, невиліковних хвороб, постійних незворотних втрат у флорі і фауні тощо. Як не дивно, але людство виявляється і сьогодні не готовим зупинити ескалацію ядерної зброї, запобігти розв'язанню третьої світової війни, наслідки якої будуть катастрофічними для людського роду і для всього живого на Землі. Більше того, складається враження, що суб'єктність як загальнолюдський ресурс спрямовується переважно на

досягнення окремими людьми та їх групами власного благополуччя шляхом використання всього іншого і всіх інших виключно як засобів. Певну тривогу викликає припущення, що подібна підкорювально-споживацька мотивація сучасного людства з часом набуде поширення і за межами нашої планети.

Але чому людство ніяк не отямиться і не зупиниться руйнувати світ в собі і навколо себе? Можливо проблема полягає в нерозумінні причини і смислу свого його існування у Всесвіті.

Напевно саме прагнення знайти відповіді на ці питання спонукали відомого радянського філософа Е. В. Ільєнкова сформулювати "фантастичну" гіпотезу про космічну місію людства як носія "мислячої матерії".

"... Людство (чи інша сукупність мислячих істот) у якійсь, дуже високій, точці свого розвитку – у точці, яка досягається тоді, коли матерія більш чи менш широких космічних просторів, усередині яких людство живе, охолоджується і наближується до стану так званої "теплової смерті", – у цій роковій для матерії точці – у якійсь спосіб (невідомий, зрозуміло, нам, які живуть на зорі історії людської могутності) свідомо сприяє тому, щоб розпочався зворотний – у порівнянні з розсіюванням руху – процес перетворення вмираючих, замерзаючих світів у вогненно-розпечений ураган туманності, що народжується. Мислячий дух при цьому жертвує самим собою, у цьому процесі він сам не може зберегтися. Але його самопожертва здійснюється в ім'я боргу перед матір'ю-природою. Людина, мислячий дух, повертає природі старий борг. Колись, у часи своєї молодості, природа породила мислячий дух. Тепер, навпаки, мислячий дух ціною свого власного існування повертає матері-природі, що вмирає "тепловою смертю", нову вогненну юність – стан, в якому вона здатна знову розпочати грандіозні цикли свого розвитку, які коли-небудь знову, в іншій точці часу і простору,

приведуть знову до народження з її надр, що вистигають, нового мислячого мозку, нового мислячого духу..." [7, с.431].

Іншими словами, для реалізації своєї космічної місії людство повинно, по-перше, нарошувати свої науково-технічні можливості в оволодінні енергією, а по-друге – розвивати в собі моральну здатність до самопожертви, готовність, запаливши нове Сонце, згоріти в його вогні.

Що й казати, картина наскільки грандіозна, настільки й трагічна для людської цивілізації як різновиду "мислячої матерії". Проте вона дає поживу для роздумів та інтерпретацій на тему людства як суб'єкта вчинку.

З аналізу згаданого твору складається уявлення про те, що людський спосіб буття – не випадковість і не помилка Природи, а є іманентною властивістю, онтичною функцією останньої, спрямованою на забезпечення процесу неперервної еволюції безмежного Всесвіту. Однак виходить, що уся ця творчо-жертвна активність людства є наперед заданою, підпорядкованою якійсь вищій космічній силі, а відтак, не може вважатися по-справжньому самостійною, суб'єктною і вчинковою.

Отже, не акцентуючи увагу на тому, чому саме представник марксистсько-ленінської філософії обмежився розумінням людства лише як засобу в руках космічних сил, спробуємо доповнити змальовану ним картину версією, згідно з якою людство може постати не тільки в ролі виконавця, але й автора власного космічного проекту.

Так, якщо люди усвідомлять свою величну і водночас трагічну місію, та навіть визнають необхідність її здійснення, вони можуть, м'яко кажучи, не погодитися з тим, щоб історія рослинного, тваринного і їхнього власного життя, усі їхні здобутки у сферах матеріального і духовного виробництва, величезний досвід вільної творчої активності були приреченими на забуття.

Доречною тут видається аналогія із зображеною

Олесем Адамовичем у його повісті "Остання пастораль" картиною можливого знищення людством себе самого і всього живого на планеті в атомній війні, що завершується такими гіркими словами:

"Зникли останні свідки власної трагедії, і вона негайно перестала бути трагедією і стала рутинним фізичним процесом перетворення, ентропійного падіння енергії в мізерно малому куточку Всесвіту".

Тому цілком реально уявити можливість того, що в ситуації, змальованій Е.В. Ільєнковим, людство, погоджуючись на самопожертву заради благополуччя матінки-природи, все таки наважиться виявити зустрічну онтичну ініціативу щодо збереження і поширення у Всесвіті здобутків "мислячої матерії" на зразок того, як це за біблійною легендою зробив Ной, рятуючи від Всесвітнього потопу свою сім'ю та представників земної флори і фауни. Але вчинить так не за повелінням Бога, а на свій страх і ризик і під свою відповідальність. Тим самим, наперед визначену йому роль виконавця космічної волі людство зможе поєднати зі своєю авторською позицією суб'єкта готового до вчинку самостійного вибору і творчого самоздійснення.

Якщо ж повернутися від "фантазмагорій" до наукової реальності, то цілком логічно буде визначити феномен людства не тільки як рух від простого до складного, по колу чи по спіралі, але як суперечливу динамічну єдність, з одного боку, неорганізованої, спонтанної, стихійної, хаотичної сукупності людських істот, людських спільнот і продуктів їх життєдіяльності, а з другого – складної, відкритої системи, здатної до самоорганізації та саморозвитку, а відтак до проявів суб'єктно-вчинкової активності. Важливо лише не протиставляти ці сторони за критерієм "хороша – погана", а спробувати уявити необхідність існування тієї й іншої для процесу становлення людства. При цьому спонтанне, стихійне, неорганізоване, масове, хаотичне варто мислити з позицій

синергетики, як таке, що приховує в собі інтенцію і потенцію до якісних перетворень, обмежених хіба що моральним законом вільного співбуття людства зі світом інших суших.

Як зазначалося, одним із тих, хто визначав людство як цілісне інтегральне суб'єктне утворення, був А.В.Брушлинський. "У самому повному і широкому розумінні слова, – зазначав він, – суб'єкт – це все людство в цілому, що являє собою суперечливу системну єдність суб'єктів іншого рівня і масштабу: держав, націй, етносів, суспільних класів і груп, індивідів, взаємодіючих одне з одним" [8, с. 4].

Загалом погоджуючись з можливістю такого визначення, звернемо увагу на кілька важливих, на наш погляд, моментів.

Так, одна справа назвати людство суб'єктом, дещо інша – визначити його якісну своєрідність і відмінність від суб'єктів, що входять до його складу (суспільств, держав, націй, різних союзів, груп і окремих індивідів), пам'ятаючи при цьому про нетотожність цілого сумі його частин. Слід думати, що такими сутнісними ознаками людства як цілісного сукупного суб'єкта є, насамперед, процес відтворення людського роду в його біологічних, психологічних і соціокультурних вимірах, а також процес виробництва, накопичення і збагачення загальнолюдського досвіду.

Другий момент стосується: а) міри і характеру свободи, притаманної людству як цілісному суб'єкту, можливостей її збереження, нарощування і продуктивного використання; б) міри і характеру впливу цього загальнолюдського суб'єкта як цілого на суб'єктів, що входять до його складу як частини; в) міри і форми самостійності кожного члена в системі (структурі,

ієрархії) носіїв суб'єктності, зокрема, окремих людських індивідів.

Третій момент пов'язаний з необхідністю з'ясування тих соціально-психологічних умов, завдяки яким людство як суб'єкт набуває реальної життєвої сили, відбувається інтеграція суб'єктних ресурсів людини і людства, а також тих усупільнених суб'єктів, що заповнюють існуючий між ними простір. У даному разі маємо підстави для припущення, що головною умовою становлення людства як складної суб'єктно-вчинкової системи, здатної до самоорганізації та саморозвитку, є поступове його перетворення у соціально-психологічну спільність Ми.

Прокоментуємо це припущення.

Почнемо з того, що соціально-психологічний масштаб почуття Ми у різних людей є різним. Для когось воно обмежується сімейним колом, друзями, колегами, партнерами по спільній справі. Хтось по-справжньому переймається проблемами свого села чи міста, свого народу і своєї країни, а отже, відчуває своє Я поєднаним з іншими Я у спільності Ми: "Ми – кияни", "Ми – українці", "Ми європейці". При цьому у парі закоханих, у колі вірних друзів, у творчому колективі займенник Ми (Наше) може застосовуватися навіть частіше ніж займенник Я (Мое). За умови більш опосередкованих контактів почуття Ми може актуалізуватися в ситуації загрози, якій окремий індивід самотужки не може протистояти. Що правда, в такому випадку спільність Ми не є стійкою. Її тривалість і сила залежить від тривалості і сили загрози. І як усякий засіб вона після використання кладеться на полицю.

Інша річ – почуття і спільність Ми, що виникають в процесі вільної колективної творчості, командної гри, коли їх результат більшою мірою залежить від поєднання духовних, душевних і фізичних сил, ніж від активності окремих Я: "Ми вистояли", "Ми перемогли", "Ми

створили" тощо. У цьому випадку Ми є не тільки засобом, але й самостійною цінністю, найбільш автентичною формою спільного буття людей як соціальних істот.

Якщо вести мову про випадки актуалізації в окремих індивідів почуття Ми по відношенню до людства, то найбільш яскраві приклади знаходимо серед сюжетів науково-популярних кінострічок про величезний астероїд, який з шаленою швидкістю наближається до Землі, від зіткнення з яким усьому живому загрожує неминуча загибель, або фантастичних фільмів про жорстоких прибульців з інших космічних світів. Проте не тільки космічні небезпеки і загрози можуть викликати до життя вселюдське почуття Ми, але й космічні досягнення, як, наприклад, перший політ людини в космос, відвідування Місяця, дослідження законів Всесвіту тощо. Тобто людський індивід, кожне людське Я заявляє про свою солідарність з людством, відчуває себе його частиною, вживає стосовно нього займенник Ми, виявляє готовність до самопожертви заради його благополуччя саме тоді, коли останнє демонструє свій загальнолюдський суб'єктно-вчинковий потенціал, масштаб якого вимірюється такими поняттями, як "новий цивілізаційний вимір", "нова ера", "нова епоха" тощо.

Таким чином, можна зробити висновок, що сучасна соціальна психологія не приділяє належної уваги дослідженню феномена людства, а спробам дати йому визначення, здійсненим філософами, соціологами, демографами та представниками інших наук, бракує узгодженості та психологічності. Для когось – це людський рід, народонаселення планети Земля, проста сукупність індивідів чи їх об'єднань. Інші – розглядають людство як цілісне утворення, складну, відкриту систему, здатну до самоорганізації та саморозвитку. Проте, з огляду на положення синергетики, видається перспективним

поєднати уявлення про людство як цілісну біо-психосоціальну систему і як щось стихійне, спонтанне, хаотичне, але вбачаючи в останньому потенційні можливості постійного оновлення першого. Крім того, без розуміння соціально-психологічної природи людства як цілісного утворення, неможливо зрозуміти соціально-психологічну природу його складових, представлених індивідуальними та соціальними суб'єктами.

Аналіз феномену людства з позицій суб'єктно-вчинкового підходу дозволяє вирізнити і описати дві його альтернативні версії: як готового до самопожертви об'єкта, засобу, виконавця волі космічних сил і як суб'єкта в найбільш повному і широкому розумінні цього слова, здатного до спільного вчинку Істини, Краси, Доброти і Любові. Обґрунтовується думка про те, що головною умовою становлення людства як складної суб'єктно-вчинкової системи, здатної до самоорганізації та саморозвитку, є поступове його перетворення у загальнолюдську соціально-психологічну спільність Ми.

Література:

1. [Вагимов Э.К. Человечество как субъект истории / Э.К.Вагимов // Общечеловеческое и национальное в философии.](#) / Кантовские чтения в КРСУ (22 апреля 2004 г.); II международная научно-практическая конференция КРСУ (27-28 мая 2004 г.). Материалы выступлений / Под общ. ред. [И.И. Ивановой](#). – Бишкек, 2004. – С.259-269.
2. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. Т.2. Спалах пророцтва: Гегель, Маркс та послідовники / К.Поппер. – К.: Основи, 1994.
3. Шнюков В.В. Целостность человечества и многообразие форм бытия общечеловеческого. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://superinf.ru/view_helpstud.php?id=3938.

4. Басина Г.И. Синергетика. Эволюция и ритмы человечества / Г.И. Басина, М.А. Басин. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://chaos314.narod.ru/basin/basin100.htm>.
5. Нуруллин Р. А. Человечество как самоорганизующаяся система / Р.А. Нуруллин // Статья в сборнике научных трудов и материалов Третьего Международного Симпозиума «Феномены Природы и Экология Человека. – Казань, 1997. – С.81-84.
6. Вернадский В. И. Научная мысль как планетное явление / В. И. Вернадский. – М.: Наука, 1991.
7. Ильенков Э.В. Космология духа (Философско-поэтическая *фантазмагория*, опирающаяся на принципы диалектического материализма)» / Философия и культура / Э. В. Ильенков – М.: Политиздат, 1991.
8. Брушлинский А.В.. Проблемы психологии субъекта. / А.В. Брушлинский. – М.: Институт психологии РАН. 1994

Reference:

1. Vahymov Э.К. Chelovechestvo kak sub'ekt ystoryy / Э.К. Vahymov // Obshchechelovecheskoe y natsyonal'noe v fylosofyu. / Kantovskyye chtenyaya v KRSU (22 aprelya 2004 h.); II mezhdunarodnaya nauchno-praktycheskaya konferentsyya KRSU (27-28 maya 2004 h.). Materyaly vystupleniya / Pod obshch. red. Y.Y. Yvanovoy. – Byshkek, 2004. – С.259-269.
2. Popper K. Vidkryte suspil'stvo ta yoho vorohy. T.2. Spalakh prorotstva: Hehel', Marks ta poslidovnyky / K. Popper. – K.: Osnovy, 1994.
3. Shnyukov V.V. Tselostnost' chelovechestva y mnohoobrazye form bytyya obshchechelovecheskoho. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: http://superinf.ru/view_helpstud.php?id=3938.

4. Basyna H.Y. Synerhetyka. Evolyutsyya y rytmy chelovechestva / H.Y. Basyna, M.A. Basyn. [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://chaos314.narod.ru/basin/basin100.htm>.
5. Nurullyn R. A. Chelovechestvo kak samoorhanyzuyushchayasya sistema / R.A. Nurullyn // Stat'ya v sbornyke nauchnykh trudov y materialov Tret'ego Mezhdunarodnogo Sympozyuma «Fenomeny Prynrody y Ekolohyya Cheloveka. – Kazan', 1997. – S.81-84.
6. Vernadskyy V. Y. Nauchnaya mysl' kak planetnoe yavlenye / V. Y. Vernadskyy. – M.: Nauka, 1991.
7. Yl'enkov Э.В. Kosmoloohyya dukha (Fylosofsko-poetycheskaya fantasmahoryya, opyrayushchayasya na pryntsypy dyalektycheskoho materialyzma)» / Fylosofyua y kul'tura / Э. В. Yl'enkov. – M.: Polytyzdat, 1991.
8. Brushlynskiy A.V.. Problemy psykholohyy sub'yekta. / A.V. Brushlynskiy. – M.: Ynstytut psykholohyy RAN. 1994.

Татенко В.А.

О ЧЕЛОВЕЧЕСТВЕ КАК СОЦИАЛЬНО- ПСИХОЛОГИЧЕСКОМ ФЕНОМЕНЕ С ПОЗИЦИЙ СУБЪЕКТНО-ПОСТУПКОВОГО ПОДХОДА

Аннотация. Предпринята попытка социально-психологического определения и субъектно-поступковой интерпретации категории человечества. Проанализированы противоречия в понимании соответствующего феномена. Учитывая положения синергетики, предлагается рассматривать человечество одновременно как систему и как хаотическое образование, которые не исключают, а дополняют друг друга. Обосновывается мысль о том, что главным условием становления человечества как сложной субъектно-поступковой системы, способной к самоорганизации и саморазвитию, является постепенное его преобразования в социально-психологическую общность Мы. Обращается

внимание на необходимость фундаментального социально-психологического исследования феномена человечества, объединяющего и снимающего в себе сущностные, ценностные и смысловые характеристики индивидуального и общественного способов человеческой жизни.

Ключевые слова: человек, человечество, ноосфера, субъектное, поступковое, социальная психология, синергетика, субъектно-поступковый подход.

Tatenko V.A.

ABOUT HUMANITY AS SOCIO-PSYCHOLOGICAL PHENOMENON FROM THE POSITION OF SUBJECTIVE-ACTION APPROACH

Annotation. Attempt to determine the category of humanity in socio-psychological perspective as well as its subjective-action interpretation was undertaken. Contradictions in understanding of this phenomenon were analyzed. Taking into account statements of synergetics humanity is proposed to be considered as a system and as a chaotic formation which are not mutually exclusive but rather are complementary. Thought that the main condition for becoming of humanity as a complicated subjective-action system which is capable for self-organization and self-development is its gradual transformation into socio-psychological commonality of We is substantiated. It is pointed out that there is necessary to study phenomenon of humanity from socio-psychological perspective which unifies essential, value and meaning characteristics of individual and societal human life-styles.

Key words: human being, humanity, noosphere, subjective, action, social psychology, synergetics, subjective-action approach.